

# НЕ АПУСКАЙЦЕ РУКІ!

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Аляксандр Альфрэдавіч успамянае, што першы савецкі медыцынскі паскаральнік электронаў на 25 МэВ быў пастаўлены не ў Маскву ці Ленінград, а менавіта ў Бараўляны. І звязана гэта з тым, што беларускія анкалагі мелі на той час высокі аўтарытэт сярод калегаў ва ўсім Саюзе. Першая перасоўная станцыя дыягностыкі і прафілактыкі раку таксама з'явілася ў Бараўлянах. Гэта быў пераабсталяваны аўтобус, і рэнгеналагі, гінеколагі, хірургі за некалькі гадоў аглядзелі каля 60 тысяч чалавек. Такі вольны правобраз сучаснага скрынінгу.

## На першым месцы ў мужчын — рак прастаты

Сёння, дарэчы, у Беларусі працуе чатыры праграмы скрынінгу, якія дазваляюць выяўляць анкалагічнае захворванне на ранняй стадыі, пакуль у пацыента нават няма сімптомаў. Для гэтага праводзіцца абследаванне ўсяго насельніцтва з груп рызыкі. Гэта праграмы скрынінгу раку прастаты, малочнай залозы, шыйкі маткі і тоўстага кішчэчніку.



— Небяспека коларэктальнага раку ў тым, што ён ніяк сябе не праяўляе. А калі з'яўляюцца сімптомы, гэта ўжо запушчаная форма. Перадракавыя станы — гэта паліпы, адэномы, якія з часам могуць перарадзіцца ў злаякасныя пухліны. Таму пасля 50 гадоў усім варта праходзіць абследаванне на наяўнасць перадпухлінных захворванняў. Найбольш эфектыўнай у гэтым плане лічыцца каланаскапія. Колькасць клінік, дзе можна прай-

і хіміятэрапія. І беларускія анкалагі робяць свой унёсак у іх удасканаленне.

— Сёння прамянёвая тэрапія — гэта рабатызаваныя комплексы, якія дазваляюць праводзіць апраменьванне максімальна магчымымі дозамі з мінімальнымі пашкоджаннямі. Такое лячэнне пры некаторых лакалізацыях пераўзыходзіць вынікі хірургічнага лячэння. Мы выкарыстоўваем гама-нож — у краіне, дарэчы, такіх апаратаў няма. Ён дазваляе праводзіць стэрэатаксічную радыяхірургію, — кажа дырэктар цэнтра.

Папросту, гама-нож дазваляе апраменьваць пухліну такім чынам, што яна цалкам знікае. Такое лячэнне прымяняецца пры пухлінах галаўнога мозгу — як злаякасных, так і дабраякасных. Напрыклад, яно эфектыўнае пры такіх дабраякасных утварэннях, як вестыбулярная шванома.

Актыўна развіваецца і такі метадад, як хіміятэрапія. Беларускія анкалагі прымаюць удзел у распрацоўцы і ўкараненні новых лекавых сродкаў. Сярод 75 хімпрэпаратаў, якія выкарыстоўваюцца сёння, 34 — беларускай вытворчасці. Сяргей Палякоў падкрэслівае, што наша краіна была піянерам у галіне гіпертэрміі і фотадынамічнага лячэння. Гіпертэрмія — метадад, які дазваляе разбурыць пухліну пад уздзеяннем высокіх тэмператур. Ён выкарыстоўваецца для лячэння хімія- і радыярэзістэнтных пухлін. Фотадынамічная тэрапія спалучае выкарыстанне спецыяльных лекавых сродкаў і лазера. Лекавыя сродкі ўводзяцца і назапашваюцца ў паталагічных клетках, а лазернае выпраменьванне іх актывізуе. Такі метадад эфектыўны пры раку скуры, меланомах, раку малочных залоз і гартані, злаякасных пухлінах галаўнога мозгу. У РНПЦ створана аддзяленне для лячэння гэтымі метадамі.

Пры РНПЦ працуе адзіны ў краіне Рэспубліканскі цэнтр пазітронна-эмісійнай тамаграфіі. ПЭТ дазваляе выявіць метастазы. Па-

цыенту ўводзіцца радыяактыўная глюкоза, якая назапашваецца злаякаснымі клеткамі. Гэта і дае падставы меркаваць аб наяўнасці метастаз. Такая тактыка выкарыстоўваецца для пацыентаў, што знаходзяцца пасля лячэння пад назіраннем. Калі ў іх выяўляюцца змяненні, ва ўрача ўзнікае пытанне, што гэта — рэцыдыў хваробы ці рубцы пасля лячэння. І тут дапамагае пазітронна-эмісійная тамаграфія. Яна паказвае, ці ёсць актыўнае назапашванне глюкозы, і дазваляе дакладна паставіць дыягназ.

Радыяактыўнае рэчыва ўводзіцца пацыенту, пасля чаго ён у асобным боксе чакае яго назапаш-

джана з замежнымі медыцынскімі ўстановамі, у тым ліку Міжнародным агенцтвам па вывучэнні раку (ЗША). Праводзяцца і эксперыментальныя навуковыя праекты.

**Намеснік дырэктара па навуковай рабоце РНПЦ анкалогіі і медыцынскай радыялогіі, прафесар, член-карэспандэнт НАН Беларусі Сяргей КРАСНЫ** раскажаў пра адзін з іх — беларуска-амерыканскі праект, звязаны з выкарыстаннем ДНК-вакцыны супраць раку. Яна ўводзіцца пры найбольш агрэсіўных лакалізацыях: раку малочнай залозы, страўніка і яечнікаў.

— Сярэдняя працягласць жыцця пры агрэсіўных формах ра-



вання. А затым праходзіць працэдуру, падобную да камп'ютарнай тамаграфіі. Пасля цягам сутак радыяактыўнае рэчыва цалкам распадаецца.

Пяць гадоў таму пры РНПЦ адкрыта Рэспубліканская малекулярна-генетычная лабараторыя канцэрагенезу. Тут прымяняюць сучасныя тэхналогіі ў дыягностыцы анкалагічных хвароб. У тым ліку і таргетную дыягностыку, якая дазваляе вызначыць, да якога хімпрэпарату адчувальная тая ці іншая пухліна і прызначыць пацыенту эфектыўную хіміятэрапію. Таксама ў лабараторыі вызначаюць схільнасць да спадчынных рызык узнікнення раку. Для гэтага дастаткова здаць кроў.

Як адзначае **загадчык Рэспубліканскай малекулярна-генетычнай лабараторыі канцэрагенезу, доктар медыцынскіх навук Ганна ПАРЦЯНКА**, за мінулы год тут выканана больш за 160 тысяч даследаванняў, вывучана 40 тысяч біялагічных узораў.

## ДНК-вакцына — супраць раку

Штогод РНПЦ выконвае 50—70 навуковых праектаў. Тут працуе 11 прафесараў, 24 дактары навук, 74 кандыдаты навук. Навуковае супрацоўніцтва нала-

ку — каля года. Пакуль у праграму ўключаны 24 пацыенты. Плануем уключыць яшчэ 160. Прыкладна столькі ж будзе ўдзельнічаць у праграме з боку ЗША. Пра эфектыўнасць, у тым ліку пра падаўжэнне працягласці жыцця, пакуль казаць рана, але ўжо можна адзначыць, што пацыенты пераносяць лячэнне добра, не павялічылася колькасць побочных эфектаў, — раскажаў Сяргей Красны.

Разам з метадамі лячэння развіваецца і інфраструктура РНПЦ. На гэтым тыдні тут адкрываецца аддзяленне павышанай камфортнасці, разлічанае на дзесць палат. Пацыенты, якія прыехалі на дыягностыку, а таксама хворыя пасля лячэння, што праходзяць рэабілітацыю, могуць скарыстацца яго паслугамі. Гэта аднамесныя палаты, пры жаданні тут можна размясціцца і блізкаму.

Ужо год пры РНПЦ працуе пансіянат, дзе могуць жыць пацыенты, якія прыехалі для абследаванняў. Тут можна пераначаваць, калі трэба дачакацца выніку дыягностыкі ці зрабіць некалькі працэдур. Цэны на нумары дэмакратычныя — 22 рублі ў суткі. Маюцца нумары павышанай камфортнасці і нават люксы. Таксама побач сталовая і кафэ.

**Алена КРАВЕЦ.**  
Фота Яна ХВЕДЧЫНА.



— У нейкіх праграмах мы былі нават піянерамі. І яны цікавыя медыцынскай супольнасці. Пра гэта сведчыць той факт, што два гады таму ў Беларусі мы арганізавалі міжнародную канферэнцыю, прысвечаную праблемам скрынінгу. Да нас прыехалі анкалагі з 20 краін — Заходняй Еўропы, ЗША, СНД, — раскажае **дырэктар РНПЦ анкалогіі і медыцынскай радыялогіі, доктар медыцынскіх навук Сяргей ПАЛЯКОЎ**.

Ён адзначае: штогод у Беларусі выяўляецца больш за 50 тысяч пацыентаў са злаякаснымі пухлінамі. У мужчын на першым месцы па лакалізацыі — рак прастаты. Жанчыны найчасцей хварэюць на рак малочнай залозы. І ў мужчын, і ў жанчын часта сустракаецца рак тоўстага кішчэчніку (або коларэктальны).

сці гэтае абследаванне, пастаянна расце. Гэта і міжраённыя цэнтры, і звычайныя паліклінікі, — тлумачыць Сяргей Палякоў.

**Ранняя дыягностыка дазваляе знізіць смяротнасць, бо чым раней выяўляецца анкалагічнае захворванне, тым больш спрыяльны прагноз у лячэнні. Адным з важных кірункаў у лячэнні коларэктальнага раку з'яўляюцца органазахавальныя аперацыі.**

## Удасканаліць метады лячэння

Як вядома, пры лячэнні раку выкарыстоўваецца тры метады. Хірургічная аперацыя, прамянёвая

бальніцы аддзяленне не працавала. Гэта выклікала цяжкасці і нязручнасці для пацыентаў Лідчыны, бо ныркава-замышчальную працэдуру ім даводзілася праводзіць у іншых медыцынскіх установах вобласці, паведаміў «Гродзенскай праўдзе» галоўны ўрач Вадзім Трубчык. Дзякуючы абласной інвестыцыйнай праграме, аддзяленне ўведзена ў эксплуатацыю праз паўгода з пачатку рамонтнага перыяду. У корпусе заменены інжынерныя сеткі, праведзена цеплавая рэабілітацыя будынка, устаноўлена сучаснае абсталяванне для водападрыхтоўкі, сістэма вентыляцыі для забеспячэння мікраклімату аддзялення, створаны спрыяльныя ўмовы для пацыентаў і персаналу.



Аддзяленне разлічана на работу ў чатыры змены. Медыцынскую дапамогу штодзень атрымліваюць некалькі дзясяткаў пацыентаў з Ліды і суседніх раёнаў, якія хварэюць на вострую і хранічную ныркавую недастатковасць. Працэдура цалкам бясплатная, хоць дзяржаве абыходзіцца нягартна.

**Маргарыта УШКЕВІЧ.**  
Фота grodnnews.by.

## ПРАЦЭДУРА ПА-НОВАМУ

У Лідскай бальніцы цалкам аднавілася аддзяленне праграмнага гемадыялізу

Гэта стала магчымым пасля капітальнага рамонтнага і мадэрнізацыі мясцовай ЦРБ. Аддзяленне гемадыялізу нейкі час не функцыянавала, цяпер сюды прыязджаюць пацыенты з іншых раёнаў.

Гемадыяліз — гэта працэдура, якая дазваляе палепшыць здароўе пацыентаў, што хварэюць на хранічную ныркавую недастатковасць. Падчас працэдур адбываецца ачышчэнне арганізма ад таксічных рэчываў, якія паступова назапашваюцца і з якімі пацыент не можа справіцца самастойна.

Падчас капітальнага рамонтна хірургічнага корпуса цэнтральнай раённай

## НА АХОВЕ ЗДАРОЎЯ

Больш як 1100 медыцынскіх работнікаў сёлета папоўнілі калектывы ўстаноў аховы здароўя Мінскай вобласці.

Як паведамілі ў галоўным упраўленні па ахове здароўя Мінаблвыканкама, на першае месца работы ў бальніцы і паліклінікі прыбылі 328 маладых урачоў і 549 выпускнікоў сярэдніх спецыяльных навуковых устаноў.

Да праходжання інтэрнатуры прыступілі 278 чалавек, якія пасля атрымання неабходнага вопыту ў прафесіі, ужо ў жніўні наступнага года накіруюцца ў вольнае плаванне ў якасці ўрачоў-спецыялістаў.

Маладыя спецыялісты з'явяцца ў кожным раёне Міншчыны. Больш за ўсё — 65 чалавек — працаўладкавана ва ўстановы аховы здароўя Барысаўскага раёна. Яшчэ 43 медыцынскія работнікі пачалі свой працоўны шлях у Мінскім раёне, 41 — у Салігорскім.

Ул. інф.